

РОЗДІЛ II.

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ: ЗДОБУТКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

УДК 17:111.852:531.261:398:001

*Вовк Мирослава,
д-р пед. наук, провідний
науковий співробітник
ІПООД НАПН України*

ЕТИКО-ЕСТЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ

Анотація. У статті узагальнено сутність поняття «фольклор» крізь призму сучасних методологічних підходів, які обґрунтовують його етико-естетичний потенціал. Охарактеризовано функції фольклористичних напрямів на основі інтердисциплінарності з позиції їх впливу на естетичний, емоційний, інтелектуальний розвиток людини. З'ясовано, що на сучасному етапі набули обґрунтування положення таких підходів до вивчення фольклору, як: контекстний, комунікативний, функціональний, антропологічний. Доведено, що фольклористика розвивається як антропологічна, інтердисциплінарна наука, яка вивчає фольклор крізь призму таких напрямів: теорія фольклору, теорія фольклористики, історія фольклору, історія фольклористики, джерелознавство, текстологія, лінгвофольклористика, етномузикознавство, педагогічна фольклористика, бібліографія фольклору і фольклористики, фольклоротерапія.

Ключові слова: фольклор, українська фольклористика, етико-естетичний потенціал, інтердисциплінарність, контекстний підхід, функціональний підхід.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

В українському науково-освітньому просторі у контексті трансформаційних тенденцій, пов'язаних із євроінтеграційною векторністю, гуманізаційною та гуманітаризаційною спрямованістю розвитку, постала проблема збереження та розвитку наукових і освітніх традицій вивчення фольклористики, етико-естетичний потенціал якої сприяє формуванню цілісної аксіологічної позиції особистості, усвідомленню нею естетики фольклорного слова, збереженню наукових та освітніх традицій вивчення народної словесності (фольклору, усної народної творчості), у творчому використанні прогресивних надбань фольклористичної наукової думки у професійній (науковій і педагогічній) діяльності. Важливо відзначити, що сучасна фольклористика розвивається як інтердисциплінарна наука: традиційні й інноваційні напрями фольклористики ґрунтуються на суміжних зв'язках із літературознавством, лінгвістикою, психологією, культурологією та ін., що підтверджує історико-педагогічна ретроспектива її розвитку.

Окреслені актуальні аспекти розвитку сучасної української фольклористики посилюють необхідність узагальнення сутності дефініції фольклору як етико-естетичного феномену національної культури, визначення статусу фольклористики як аксіокультурно спрямованої науки, а також окреслення потенціалу фольклористичних напрямів. Зауважимо, що проблема дефінітивного узагальнення поняття «фольклору» до сьогодні залишається відкритим.

Аналіз досліджень і публікацій із проблеми, виокремлення невирішених її частин. Основні підходи до тлумачення поняття «фольклор» викладено у працях М. Глушка, О. Киченка, С. Грици, О. Івановської, В. Давидюка та ін. Етико-естетичний потенціал фольклористики окреслено у дослідженнях: І. Денисюка, Л. Дунаєвської, М. Дмитренка, Я. Гарасима, Р. Кирчіва, Т. Комаринця, М. Грицюти, М. Грицяя та ін. Аксіокультурні ресурси фольклористичних напрямів частково розкрито у працях С. Росовецького, А. Іваницького, С. Грици, М. Грицяя, В. Бойка та ін.

Формулювання мети статті. Потребує узагальнення сутність поняття «фольклор» крізь призму сучасних методологічних підходів, які обґрунтовують його етико-естетичний потенціал для розвитку сучасної особистості, уточнення функції фольклористичних напрямів на основі інтердисциплінарності з позиції їх впливу на естетичний, емоційний, інтелектуальний розвиток людини, що і є метою статті.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Зауважимо, що дефініції **фольклору** еволюціонували упродовж історії становлення фольклористики. Слов'янські дослідники на означення фольклору використовували поняття «старожитність» (М. Цертелєв), «усна народна творчість» (Ф. Буслаєв), «народна словесність» (М. Костомаров, А. Лобода, М. Максимович, О. Потебня), «народна поезія» (І. Франко), «усна словесність» (Ф. Колесса), «усна форма літератури» (М. Грушевський). У радянський період набуло поширення поняття «радянський фольклор» – цілеспрямоване творення народнопоетичних зразків, дослідження фольклорних творів крізь призму марксистсько-ленінської ідеології.

В останні роки вийшли друком праці, в яких досліджуються витоки обґрунтування понять «фольклор», «фольклористика» в культурологічному, науковому, педагогічному дискурсах. М. Глушко вперше цілісно прослідкував історію вживання цих понять в українському фольклористичному середовищі. Учений на основі епістолярію, періодики другої половини ХІХ – початку ХХ ст. довів, що вперше ці поняття використав М. Драгоманов, підготувавши для «Етнографічно-статистичного гуртка» під керівництвом І. Франка реферат про італійську та французьку етнографічну бібліографію (1883), в якому йшлося про фольклористів – спеціалістів з народної словесності у Західній Європі [1]. М. Глушко звернув увагу, що М. Драгоманов науково обґрунтовано послуговувався поняттями «фольклор», «студії фольклору», «український і великоруський фольклор», «фольклор різних народів». На першому Міжнародному конгресі фольклористів у Парижі (1889) М. Драгоманов виступив з доповіддю, де ці поняття фігурували.

Сучасні українські науковці спрямовують аналітичний пошук на узагальнення дефініцій фольклору. О. Киченко акцентував увагу на виокремленні двох традицій тлумачення поняття «фольклор». Перша з них – універсальна, згідно з якою «до фольклору треба відносити не тільки явища духовної культури народу (усну словесність, музику, танок, живопис), але також і всю сукупність форм культури матеріальної (народну архітектуру, ткацтво, гончарство, рукоділля, промисли тощо). Предметом фольклористики в такому випадку є всі прояви народного побуту, вірувань, звичаїв, поведінки (започаткована ця традиція в середині ХІХ ст.). Прихильники другої традиції принципово обмежують поняття «фольклор» тільки

явищами духовної культури, переважно усної поетичної творчості [4, с. 18].

Зазначимо, що у слов'янському фольклористичному дискурсі останніх десятиліть фольклор аналізується переважно крізь призму функціонального, комунікативного, антропологічного, контекстного підходів, що частково реалізовано в офіційній дефініції фольклору згідно з Рекомендаціями ЮНЕСКО «Про збереження фольклору» (1989 р.) [8]. Наукове обґрунтування цих підходів здійснюють російські (С. Неклюдов, Б. Путилов, К. Чистов та ін.), польські (Є. Бартмінський, В. Кравчик-Василевська, М.Ольчак та ін.), українські (С. Грица, В. Давидюк, О. Івановська, О. Киченко, С. Росовецький та ін.) вчені-педагоги.

С. Грица окреслила засади функціонального, контекстного, структурно-типологічного підходів, започаткованих науковцями-фольклористами XIX – початку XX ст.: К. Квіткою, Ф. Колесою, О. Потебнею та ін. Дослідниця визначила сутність поняття парадигматики фольклору як функціонального явища, яке полягає «у віднайденні прогресивної методики аналізу народнопісенних творів, їх класифікації з урахуванням особливостей як словесного тексту, так і ритміки та мелосу» [10, с.12].

О. Івановська дослідила генезу контекстного та функціонального підходів в історії української фольклористики і дійшла висновку, що фольклор необхідно досліджувати у трьох напрямках, які «необхідні для розв'язання проблеми створення теоретичної концепції фольклору: функціональному, змістовому і структурному». При цьому функціональний аналіз, на її думку, є «центральним, адже функціональна основа детермінує характер змісту і форми фольклорних творів» [3, с. 6]. Дослідниця порушила проблему

суб'єктності у фольклорі («суб'єкт фольклорного простору – це носій традиційної складової культури, відповідальний за неперервність та оновлюваність традицій як умов ноосферного розвитку» [3, с. 32]), обґрунтувала методологічні засади функціонального підходу до аналізу фольклору, поетапно аналізуючи положення відомих українських фольклористів щодо естетичної природи фольклорних текстів, їх стилістики: О. Бодяньського, М. Драгоманова, М. Максимовича, М. Костомарова, П. Куліша, П. Чубинського. Саме останній з них «вже у ХІХ ст. почав творити концепцію науки «фольклористика», що отримала визнання лише в другій половині ХХ ст. організацією ЮНЕСКО, яка суголосна з основними постулатами світових наукових шкіл» [3, с. 19].

Комунікативний підхід до вивчення фольклору обґрунтовують слов'янські вчені, базуючись на тому, що сакральні уявлення про світ споконвіку передавалось із покоління в покоління, а народнопоетичні тексти, традиційні обрядодії сприяють стійкому механізму передачі колективної, родової пам'яті. Так, В. Кравчик-Василевська зауважила, що «в комунікативному аспекті фольклору значну роль має саме повідомлення, його передача, конкретні умови і культурний контекст, характер виконання, а також психологічно-соціальні стосунки між комунікантами» [5, с. 43]. Окремі польські дослідники акцентують увагу на реалізації творчого потенціалу особистості через різні комунікативні форми кризь призму опанування різних видів мистецтв [6; 7].

К. Чистов на основі аналізу наукового досвіду вивчення фольклору у слов'янській, світовій науковій думці визначив чотири концепції, які дозволяють досліджувати фольклорну традицію з позиції функціонального, контекстного, комунікативного,

антропологічного підходів: соціологічну (історико-культурну), естетичну, філологічну і теоретико-комунікативну (усна, пряма комунікація). Автор зауважив, що в перших двох випадках це «широке» визначення фольклору, в інших – варіанти його «вузького» визначення: а) «фольклор – це простонародний досвід і знання, які передаються усно; б) фольклор – це простонародна мистецька творчість або, згідно з сучасним визначенням, «мистецька комунікація» («artistic communication»), яка дозволяє поширювати використання поняття «фольклор» на сферу музичної, хореографічної, образотворчої і т.д. простонародної творчості; в) фольклор – це простонародна вербальна традиція; г) фольклор – усна традиція. При цьому усності надається першорядне значення. Це дозволяє виділити фольклор з інших вербальних форм (насамперед протиставити його літературі) [14].

Науковець вважає суперечливим, таким, що лише сприяє компромісу у цьому питанні, але не остаточному його вирішенню, визначення фольклору, вміщене у «Рекомендаціях «Про збереження фольклору» (1989 р.) – документі, прийнятому на XXV Генеральній Конференції ЮНЕСКО: «Фольклор (або традиційна народна культура) представляє різноманіття, що спирається на традицію народної творчості, яке характерне для того чи іншого соціально-етичного середовища, однорідного в культурному відношенні. Реальними носіями фольклору є представники такого співтовариства – окремі особистості чи групи. Фольклор – відображення їх соціальної і культурної самосвідомості і самоідентифікації; він сприяє комунікативній передачі їх норм і цінностей за допомогою словесних текстів, шляхом наслідування або іншими засобами. Форми

існування і вираження фольклору – це мова, література, музика, танець, міфологія, обряди і звичаї, ремесла, архітектура та інші види мистецької творчості» [6].

На основі поглядів українських і зарубіжних учених нами сформульована дефініція **фольклору** як функціонального, комунікативного феномену національної культури, в якому втілена народна модель світосприйняття, мовна картина світу; як одного з основних джерел різних видів професійного мистецтва; як синкретичного художньо-естетичного явища, якому властиві варіативність, анонімність, колективність, імпровізаційність, усність. Історія дослідження фольклору з позицій його функціонального спектру в соціумі, синкретичної природи, аксіологічного потенціалу, етностетики, жанрології, поетики становить основу зародження, становлення та розвитку фольклористики як науково-освітньої галузі.

Генеза української **фольклористики**, на переконання М. Дмитренка, пройшла шлях «від просвітницько-романтичних захоплень, прагнень порятувати від загибелі найперше українську народну пісню, публікацій збірників із передмовами до фундаментальних фольклористичних досліджень Олександра Потебні, Михайла Драгоманова, Івана Франка, до «вибухової» діяльності Етнографічної комісії ВУАН, відкриття Інституту фольклору (1936), до появи видань академічної серії «Українська народна творчість» (з 1961 р.), до сформованої когорти українських фольклористів другої половини ХХ ст., до відкриття кафедр фольклористики в Київському та Львівському університетах (1990-ті рр.)» [2, с. 3].

У наукових працях умовно фольклористика поділяється на два розділи: збиральницьку (польову) і теоретичну (інтерпретаційну). Розвиток збиральницької

фольклористики відбувався упродовж двох періодів: донаукового і наукового, упродовж якого «тексти фольклору фіксувались з мотивацією власне фольклористичною, фаховою» (за С. Росовецьким [7, с. 48-49]). Перші збірники фольклорних матеріалів, зародження наукових фольклористичних досліджень, освітня практика вивчення фольклору в історичній ретроспективі, фольклористична діяльність науковців і педагогів визначили векторність розвитку фольклористики як науково-освітньої галузі, її інтердисциплінарність в умовах класичних університетів.

На основі аналізу дослідницької наукової думки було з'ясовано, що теоретичні засади сутності поняття «фольклористика» викладені у працях Ф. Вовка, М. Драгоманова, К. Квітки, Ф. Колесси, І. Франка та ін. на межі XIX-XX ст. Г. Сокіл виокремила дві традиції використання понять «фольклористика» та «етнографія»: «1) фольклористику та етнографію науковці розмежовували, однак частіше вживали термін «етнографія»; 2) фольклористика як наука виокремилась раніше, ніж етнографія, маючи у своєму розпорядженні зібрану вагому джерельну базу, хоча термін «фольклористика» вживався непослідовно [12, с. 39]. Найбільш аргументованою на межі XIX-XX ст. була дефініція фольклористики, сформульована І. Франком, як «галузь знань, яку ми звикли на англійський зразок називати фольклористикою або народознавством» [13, с. 278].

У найвідоміших дефініціях фольклористики акцентується увага на функціях науки, яка спрямована на вивчення: основних закономірностей розвитку, суспільної, виховної та естетичної функції фольклору на різних етапах життя народу, пізнавального значення, жанрів, поезики, окремих творів і тем в їх

національному та інтернаціональному варіантах, міжнародних фольклористичних зв'язків, взаємовпливів між літературою і народною творчістю (О. Дей); внутрішніх закономірностей існування народного уснопоетичного мистецтва (О. Киченко); проблем теорії фольклору, його жанрової системи, функціональної специфіки і поетики, методики й організації зібраних матеріалів, принципів підготовки, текстології й видання фольклорних творів (Р. Кирчів); загальнотеоретичних проблем фольклору, його історії, етапів розвитку науки про фольклор, закономірностей і динаміки розвитку поетики, жанрів і видів художнього відтворення дійсності, генези художнього мислення, ідейно-художньої структури міфологічного мислення у традиційній культурі, ритуального контексту фольклорної жанрології, фольклоризму певного етапу літературного процесу чи творчості окремого письменника (І. Руснак).

На основі аналізу довідково-енциклопедичної літератури, фольклористичних праць нами було сформульовано дефініцію **фольклористики** як науково-освітньої галузі, яка вивчає фольклор як синкретичний феномен культури у його жанровому й видовому розмаїтті, регіональному та іншонаціональному вимірах, досліджує етапи і чинники функціонування фольклорних творів, визначає методологічний інструментарій їх аналізу, обґрунтовує роль відомих та малознаних особистостей у дослідженні фольклорної традиції, визначає теоретичні та практичні засади архівування фольклорних текстів та займається створенням бібліографічних праць.

У ретроспективі постає **інтердисциплінарність** фольклористики – тенденція, що визначає її інноваційний розвиток у зв'язку з суміжними

дисциплінами, в результаті взаємодії з якими утворився спектр напрямів. Інтердисциплінарність передбачає аналіз фольклору під кутом антропологічного, контекстного, культурологічного, функціонального, підходів, засвідчує явище взаємодії систем різних наукових галузей, навчальних дисциплін, що в сукупності створюють унікальну цілісність багатовекторного вивчення теорії, історії, історико-фольклористичного досвіду вивчення фольклористики.

Інтердисциплінарність фольклористики реалізується у таких традиційних напрямках:

1. Теорія фольклору вивчає сутність фольклору як специфічного синкретичного явища народної культури, художнього мислення народу; типологію фольклорних форм, що дає «змогу виявляти загальнолюдські, національні, локальні та регіональні особливості фольклору; способи побутування, збереження й усної передачі фольклорних текстів у часопросторі» [11, с. 12-13].

2. Теорія фольклористики – напрям фольклористики, який визначає методологічні засади вивчення, аналізу, інтерпретації фольклорних текстів у контексті науково-фольклористичних шкіл (міфологічної, культурно-історичної, психологічної тощо).

3. Історія фольклору – напрям фольклористики, який досліджує загальну історію усної народної творчості; реконструює архаїчні народнопоетичні пласти (палеофольклор); займається інтерпретацією сучасних фольклорних форм; досліджує фольклорні взаємозв'язки на жанровому, міжжанровому, образному, стильовому та інших рівнях; осмислює фольклор у контексті етнокультурного ландшафту (в історичному, етнографічному, культурному і природно-географічному середовищах) [11, с. 13].

4. Історія фольклористики – напрям, спрямований на дослідження процесу становлення фольклористики як науково-освітньої галузі, з'ясування специфіки розвитку науково-фольклористичних шкіл, визначення внеску фольклористів, етнографів, етнологів, антропологів, мовознавців у становлення фольклористичних напрямів.

5. Текстологія фольклору досліджує специфіку фольклорних текстів (варіантів, редакцій, версій, інваріантів, гіпертекстів тощо), зв'язок словесних текстів з музикою, драматичною грою, голосом, інтонацією, жестами, мімікою; розробляє спеціальні методики і принципи текстологічної експертизи і правила наукового фіксування фольклорних текстів на паперових, аудіо-, відеоносіях [11, с. 13].

6. Джерелознавство (за С. Росовецьким) (інше найменування – класифікація і систематизація фольклору) – розробка різних класифікацій (наприклад, поділ на обрядовий і необрядовий фольклор, роди, жанри, види тощо); систематизування сюжетів та інших елементів поезики; створення жанрових, хронологічних, тематичних, регіональних та інших фольклорних показників; розробка принципів формальної систематизації фольклору із застосуванням комп'ютерної техніки [6, с. 13].

7. Бібліографія фольклору і фольклористики – передбачає створення бібліографії фольклорних творів, реєстру наукових праць (монографій, статей, розвідок, дисертацій) із фольклористики, які присвячені конкретним проблемам фольклористичного пошуку.

У сучасному фольклористичному дискурсі сформовані інноваційні напрями фольклористики, основи яких були закладені у наукових працях, педагогічній діяльності викладачів класичних університетів.

8. Лінгвофольклористика – напрям фольклористики, предметом дослідження якої є мова фольклору як одного з джерел творення та розвитку літературної мови; робота над укладанням словників мови усної словесності.

9. Українська музична фольклористика (етномузикологія, етномузикознавство) – напрям фольклористики, який займається вивченням, інтерпретацією, виконанням фольклорної пісенності; дослідженням народнопісенної ритміки; аналіз народнопоетичної основи авторських творів; розробкою методологічного інструментарію аналізу народних пісень, їх стилістики, образності, ритміки.

10. Фольклоротерапія – напрям фольклористики, який ґрунтується на використанні методу превентивної (профілактичної) психотерапії, який реалізується у креативному відтворенні форм культурного філогенетичного досвіду, а саме – закріплених у формулах фольклору способах вирішення проблем особистості. У слов'янській фольклористиці фольклоротерапія розвивається у таких напрямках: фольклорна музикотерапія, хореотерапія народним танцем, казкотерапія.

11. Педагогічна фольклористика – інноваційний напрям фольклористики, який на основі філософських засад антропоцентризму, естетичних, етичних, інтелектуальних можливостей фольклорного слова дозволяє репрезентувати досягнення фольклористики, її наукової думки у професійній підготовці майбутніх фахівців (учителів-філологів, фольклористів, етномузикознавців та ін.), в освітній практиці загальноосвітньої школи.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Отже, у слов'янському фольклористичному дискурсі останніх десятиліть набули обґрунтування

положення таких підходів до вивчення фольклору: *контекстний* (дослідження фольклору у взаємодії з історичними процесами, обрядовістю, міфологією, різними видами мистецтва, мовою, психологією, етнографією, літературою); *комунікативний* (фольклор розглядається як відображення соціальної і культурної самосвідомості і самоідентифікації, як комунікативний механізм передачі норм і цінностей за допомогою словесних текстів, наслідування, трансформації у мистецьких творах); *функціональний* (аналіз фольклору як функціонального явища культури, художньо-естетичного вираження загальнолюдських, національних цінностей народу, синкретичного семіотичного тексту в його функціональній парадигмі); *антропологічний* (фольклор вивчається у вимірах культурної антропології, що пов'язано з проблемами мовного стереотипу, символу, мовної картини світу, екологічної етики, гендерних питань). Українська і зарубіжна теорія і практика підтверджує, що фольклористика розвивається як антропологічна, інтердисциплінарна наука, яка вивчає фольклор крізь призму таких напрямів: теорія фольклору, теорія фольклористики, історія фольклору, історія фольклористики, джерелознавство, текстологія, лінгвофольклористика, етномузикознавство, бібліографія фольклору і фольклористики, педагогічна фольклористика, фольклоротерапія. Методологічні підходи до аналізу фольклорного досвіду та сутність основних фольклористичних напрямів репрезентують можливості естетичного та етичного впливу на ціннісне, світоглядне становлення людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глушко М. Початки вживання терміна «фольклор» в українській науці та його значення / Михайло Глушко // Вісник Львівського університету. Сер. філологічна. – 2010. – Вип. 43. – С. 117-131.
2. Дмитренко М. К. Українська фольклористика: історія, теорія, практика: [монографія] / Микола Костянтинівич Дмитренко. – Київ : Ред. часопису «Народознавство», 2001. – 576 с.
3. Івановська О. П. Український фольклор як функціонально-образна система суб'єктності: монографія / О. П. Івановська. – Київ : ЕксОб, 2005. – 228 с.
4. Киченко О. Фольклор як художня система: проблеми теорії / О. Киченко. – Дрогобич: Каменярь, 2002. – 218 с.
5. Кравчик-Василевская В. В защиту фольклора, или диалог между традицией и современностью / В. Кравчик-Василевская // Живая старина. – 1996. – № 4 (12). – С. 42-47.
6. Olczak M. (2009). W poszukiwaniu metod służących realizacji wychowania przez sztukę. (w:) «Przegląd Edukacyjny», Nr 5 (72). Łódź, (s. 2-6).
7. Olczak M. (2013). Zasady dydaktyki twórczości. (w:) Uczeń zdolny i jego edukacja. Koncepcje. Badania. praktyka. (red.) M. Jabłonowska. Warszawa, Wydawnictwo Universitas Rediviva, (s. 88-95).
8. Рекомендации ЮНЕСКО «О сохранении фольклора» (1989) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.unesco.org> – Загл. с экрана. – Язык русс.
9. Росовецький С. К. Український фольклор у теоретичному висвітленні: підруч. для студ. вищих навч. закл. / С. К. Росовецький. – Київ : Київ. ун-т, 2008. – 623 с.

10. Руда Т. Етномузикознавча школа Софії Грици / Тетяна Руда, Надія Широкова // Народна творчість та етнографія. – 2008. – №3. – С. 4-15.
11. Руснак І. Є. Український фольклор: навч. посіб. / Ірина Євгенівна Руснак. – Київ : Академія, 2010. – 304 с.
12. Сокіл Г. Українська фольклористика в Галичині кінця ХІХ – першої третини ХХ століття: історико-теоретичний дискурс: [монографія] / Ганна Сокіл. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 588 с.
13. Франко І. Етнологія та історія літератури / Іван Франко // Франко І. Збір. творів: у 50 т. – Київ : Наук. думка, 1981. – Т. 29. – С. 273-283.
14. Чистов К. В. Фольклор. Текст. Традиція: сб. ст. / К. В. Чистов. – Москва : ОГИ, 2005. – 272 с.

REFERENCES

1. Hlushko M. Pochatky vzhyvannya termina «fol'klor» v ukrayins'kiy nautsi ta yoho znachennya / Mykhaylo Hlushko // Visnyk L'vivs'koho universytetu. Ser. filolohichna. – 2010. – Vyp. 43. – S. 117-131.
2. Dmytrenko M. K. Ukrayins'ka fol'klorystyka: istoriya, teoriya, praktyka: [monohrafiya] / Mykola Kostyantynovych Dmytrenko. – Kyiv : Red. chasopysu «Narodoznavstvo», 2001. – 576 s.
3. Ivanovs'ka O. P. Ukrayins'kyy fol'klor yak funktsional'no-obrazna systema sub"yektnosti: monohrafiya / O.P. Ivanovs'ka. – Kyiv : EksOb, 2005. – 228 s.
4. Kychenko O. Fol'klor yak khudozhnya systema: problemy teorii / Oleksandr Kychenko. – Drohobych: Kamenyar, 2002. – 218 s.
5. Kravchyk-Vasylevskaya V. V zashchytu fol'klora, yly dyaloh mezhdru tradytsyey y sovremennost'yu /

V. Kravchuk-Vasylevskaya // Zhyv. staryna. – 1996. – # 4 (12). – S. 42-47.

6. Olczak M. (2009), W poszukiwaniu metod służących realizacji wychowania przez sztukę. (w:) «Przegląd Edukacyjny», Nr 5(72). Łódź, (s.2-6).

7. Olczak M. (2013), Zasady dydaktyki twórczości. (w:) Uczeń zdolny i jego edukacja. Koncepcje. Badania. praktyka. (red.) M. Jabłonowska. Warszawa, Wydawnictwo Universitas Rediviva, (s. 88-95).

8. Rekomendatsyy YuNESKO «O sokhranenyi fol'klora» (1989) [Электронный ресурс]. – Rezhym dostupa: <http://www.unesco.org>. – Zahl. s ekranu. – Yazyk russ.

9. Rosovets'kyi S. K. Ukrayins'kyi fol'klor u teoretychnomu vysvitleni: pidruch. dlya stud. vyshchych navch. zakl. / Stanistav Kazymyrovych Rosovets'kyi. – Kyiv : Kyiv's'kyi un-t, 2008. – 623 s.

10. Ruda T. Etnomuzycznyznava shkola Sofiyi Hrytsy / Tetyana Ruda, Nadiya Shyroкова // Narodna tvorchoist' ta etnohrafiiya. – 2008. – #3. – S. 4-15.

11. Rusnak I. Ye. Ukrayins'kyi fol'klor: navch. posib. / Iryna Yevhenivna Rusnak. – Kyiv : Akademiya, 2010. – 304 s.

12. Sokil H. Ukrayins'ka fol'klorystyka v Halychyni kintsya KhKh – pershoi tretiyny KhKh stolittya: istoryko-teoretychnyy diskurs: [monohrafiiya] / Hanna Sokil. – L'viv: LNU imeni Ivana Franka, 2011. – 588 s.

13. Franko I. Etnolohiya ta istoriya literatury / Ivan Franko // Franko I. Zibr. tvoriv: u 50 t. – Kyiv : Nauk. dumka, 1981. – T. 29. – S. 273-283.

14. Chystov K.V. Fol'klor. Tekst. Tradytsyya: sb. st. / K.V. Chystov. – Moskva : OHY, 2005. – 272 s. – (Natsyya y kul'tura. Novyye yssledovanyya. Fol'klor).

Vovk Miroslava. ETHICAL AND AESTHETICAL POTENTIAL OF UKRAINIAN FOLKLORE STUDIES

Summary. The article generalizes the essence of the concept «folklore» through the prism of the contemporary methodological approaches that provide the grounding for its ethical and aesthetical potential. The functions of folkloric trends are generalized on the interdisciplinary principles proceeding from their effect on aesthetical, emotional and intellectual human development.

The author's definition of folklore is substantiated as the functional and communicative phenomenon of national culture which embodies the popular model of world-outlook and linguistic world-image; as one of the main sources of various kinds of professional art; as syncretic artistic and aesthetical phenomenon characterized by variability, anonymity, collectivity, improvisation, verbalization. The history of folklore study proceeding from its functional spectrum in the society, syncretic nature, axiological potential, ethno-aesthetics, genrology and poetics is the basis of the origin and development of the folklore studies as a scientific and educational field. The author points out that at present stage the principles of such approaches to folklore study as contextual, communicative, functional, anthropological are substantiated. It is proved that folklore studies are developing as anthropological and interdisciplinary science that studies folklore through the prism of such trends as: the theory of folklore, the theory of folklore studies, source studies, textology, linguistics and folklore studies, ethnomusicology, the bibliography of folklore and folklore studies, pedagogical folklore studies, folklore therapy.

The emergence of an independent interdisciplinary trend of pedagogical folklore studies is emphasized; the trend that on the ground of philosophic principles of anthropocentrism,

the aesthetical, ethical and intellectual folkloric word capacities allows to represent the advances of folklore studies, their scientific conception in professional training of future specialists (teachers-philologists, folklorists, ethnomusicologists and so on) as well as in general education practices.

Key words: *Ukrainian folklore studies, ethical and aesthetical potential, interdisciplinarity, contextual approach, functional approach, folklore.*

Вовк Мирослава. ЭТИКО-ЭСТЕТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ УКРАИНСКОЙ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ

Аннотация. *В статье обобщена сущность понятия «фольклор» в контексте современных методологических подходов, которые обосновывают его этико-эстетический потенциал. Охарактеризованы функции фольклорных направлений на основе интердисциплинарности с позиции их влияния на эстетическое, эмоциональное, интеллектуальное развитие человека. Определено, что на современном этапе развиваются такие подходы к изучению фольклора, как: контекстный, коммуникативный, функциональный, антропологический. Доказано, что фольклористика развивается как антропологическая, интердисциплинарна наука, которая изучает фольклор с позиции таких направлений: теория фольклора, теория фольклора, история фольклора, история фольклористики, источниковедение, текстология, лингвофольклористика, библиография фольклора и фольклористики, этномузыковедение, педагогическая фольклористика, фольклоротерапия.*

Ключевые слова: *украинская фольклористика, этико-эстетический потенциал, интердисциплинарность, контекстный подход, функциональный подход, фольклор.*